

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

1

МЕТОДИКА И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ГРАЖДАНСКИ МОНИТОРИНГ НА ОБЩИНСКАТА СПОРТНА ПОЛИТИКА В ОБЩИНИТЕ ВИДИН, ВРАЦА И МОНТАНА

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

2

ВИДИН 2023 ГОДИНА

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Въведение	3 стр.
1.1. Обща информация за проекта.....	3 стр.
1.2. Разработване на Методика и инструменти за граждански мониторинг и оценка на спортната политиката на общинско ниво	5 стр.
2. Спортна политика.....	6 стр.
2.1. Определение.....	6 стр.
3. Преглед на нормативни документи в пет европейски държави.....	6 стр.
3.1 ГЕРМАНИЯ.....	6 стр.
3.2 ПОЛША	8 стр.
3.3 РУМЪНИЯ	11 стр.
3.4 СЪРБИЯ.....	13 стр.
3.5 ШВЕЦИЯ	15 стр.
3.6 БЪЛГАРИЯ	17 стр.
3.7 ИНДИКАТОРИ НА ЕС В ОБЛАСТТА НА СПОРТА.....	21 стр.
Политика на спорт на регионално ниво	
3.8 ОБЩИНА ВИДИН	23 стр.
3.9 ОБЩИНА МОНТАНА.....	26 стр.

ПРОЕКТЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

БОКАЯ
С Д Р У Ж Е Н И Е

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

3

3.10 ОБЩИНА ВРАЦА.....	28 стр.
4. Цели на методиката.....	32 стр.
5. Основни индикатори за осъществяване на мониторинг и оценка на спортната политика.....	36 стр.
6. Методи за събиране на информация и осъществяване на граждански мониторинг и оценка на спортната политика.....	41 стр.
7. Етични принципи.....	43 стр.
8. Ползвани източници.....	43 стр.

1. Въведение

1.1. Обща информация за проекта

Проект „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ е финансиран по Оперативна програма „Добро управление“, ПО формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство“ със средства на Европейския съюз и и българското правителство. Проектът се изпълнява от Сдружение „Бокая“ Видин в партньорство с Фондация „Бизнес иновации за кариерно развитие“

Общата цел на проекта е: Създаване и прилагане на ефективни модели за повишаване на участието на гражданското общество при формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта /високото спортно майсторство и масовия спорт/ в общините Видин, Враца и Монтана Целта на проектното предложение съвпада с основната цел на програмата - Открито и отговорно управление

Тази цел включва следните специфични цели:

1. Разработване на ефективен практически модел за партньорско управление на местните политики свързани със спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана, чрез включването и активното участие на заинтересованите страни – трите общински

ПРОЕКТЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

4

администрации и гражданско общество, спортни организации, бизнеса и гражданите в процесите на вземане на решения

2. Повишаване капацитета на целевите групи за участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на спортната политика чрез разработени и адаптирани спрямо всяка от трите общини във Видин, Враца и Монтана критерии и методика за оценка на местни спортни политики на базата на европейски и национални стандарти и добри практики.

3. Създаване на Съвети по въпросите на спорта за подпомагане дейността на трите общински администрации и утвърждаването им като междинно звено между гражданите и общинските администрации

4. Създаване на уебсайт за подобряване на процесите по вземане на решения на работата на отговорните лица и осигуряване на постоянен достъп и обмяна на информация между заинтересованите страни чрез непрекъснат граждански мониторинг. Тези цели съответстват на констатацията, че въпреки обявяването на спорта за приоритет от много общински ръководства, включително на големи общини, рядко се наблюдава целенасочена и ефективна спортна политика, подобна на това, което виждаме в други европейски страни, включително и в такива, които не са част от Европейския съюз.

Целевите групи, към които е насочен проекта, включват общинските власти, отговорни за местната спортна политика, гражданските организации, както и обществеността в общините Видин, Враца и Монтана.

Целите ще бъдат постигнати с поредица от дейности, подредени хронологично по следния начин:

- Ще бъде направен преглед на нормативните документи в пет държани от Европа – Румъния, Сърбия, Германия, Швеция и Полша и на документите, регламентиращи тази дейност и в България, от които се определя политиката на спорта на национално и регионално ниво.
- Ще бъдат изследвани индикаторите на ЕС в областта на спорта, приети от Европейската комисия. Ще бъде направена оценка на спортната политика на

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

5

общините във Видин, Враца и Монтана, като при нея ще бъдат въвлечени и включени представители на следните целеви групи:

- Общински служители, отговорни за спортни политики
- Служители на други публични институции, имащи отношение към спортната политика – по 5-ма от всяка община;
- Служители от публични организации (напр. общински младежи дом или младежки център) и частно-правни структури (НПО, читалища) – по 20 души от всяка община;
- Младежки лидери – членове на ръководители на младежки НПО, на доброволчески структури и др. – 10 души.

Предвид посоченото по-горе изследване, сме разделили системата от индикатори на две части – **основни и допълнителни**. Основните индикатори кореспондират с българските политически документи в областта на спорта и са ориентирани повече към „чисти“ общински спортни политики, каквито са например образованието, здравеопазването или заетостта.

1.2. Разработване на Методика и инструменти за граждански мониторинг и оценка на спортната политиката на общинско ниво

Цели на дейността:

- Разработване/адаптиране на критерии за оценка на местни спортни политики на базата на европейски и национални стандарти и добри практики;
- Създаване на общ (унифициран) механизъм и инструментариум за оценка на база критериите, включително чрез обратна връзка от страна на гражданите – обект на тези политики.

Тя ще се осъществи на два етапа:

- През първия етап ще се проучи наличния европейски и национален опит и добри практики в оценка на спортните публични политики на различни нива, включително проучванията от проведените стандартизирани интервюта

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

6

- Ще се конкретизират критериите, подходящи за местно ниво и съответстващи на българските политически документи в областта на спорта, ще се идентифицират източниците на информация и на обратна връзка, ще се разработят методиката, инструментариума и механизмите за осъществяване на независим граждански мониторинг и оценка;
- Вторият етап е представянето на изработения продукт пред експерти по спортни дейности на предвидената за целта експертна работна среща, както и редактирането/допълването му/, ако това се налага след срещата. Продуктът на тази дейност е предназначен за целевата група граждански организации и бизнеса.

2. Спортна политика

2.1. Определение

Какво всъщност имаме предвид, когато използваме термина "спортна политика"? Държавната спортна политика има сериозна обществена роля, като е призвана да решава значими за нацията въпроси - утвърждаване на здравословния начин на живот, борбата с обездвижването, затлъстяването, тютюнопушенето, употребата на алкохол и наркотици и превенцията на детската и младежката престъпност. Спортът осигурява продължаващо възпитание в редица добродетели, в дух на екипност, точност, коректност и състезателност в живота, и затова несъмнено е важен за обществото.

2.2 Преглед на нормативни документи в областта на спорта в пет европейски държави

ГЕРМАНИЯ

Държавната политика за спорта на Федералната република и на нейната обществена спортна администрация се характеризира с някои специални функции – сравнени с останалите страни в Европа. Държавната политика за финансиране на спорта на Германия от 1945 г. следва път, който може да бъде обяснен само с горчивия опит на фашистката спортна политика между 1933 и 1945 г. Първото, което прави впечатление, че от 1950 г. няма държавно министерство на спорта, а на държавно ниво министерствата, които се занимават с въпросите, свързани с насърчаването на спорта, са натоварени с допълнителни отговорности. Тази организационна особеност не се е развила случайно, а е по-скоро резултат от организационно планиране и последователно прилагано разделение

ПРОЕКТАТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

7

между държавната спортна администрация и спортно самоуправление от Германската олимпийска спортна конфедерация (DOSB). Принципът на субсидиарност между държавни институции и частни, доброволни сдружения създаде система за публична спортна администрация във Федералната република, която се характеризира с висока степен на вертикална и хоризонтална диференциация. Спортната политика и политиката за финансиране на спорта в Германия се основават на принципите на „автономия на спорта, субсидиарност във финансирането на спорта и партньорство със спортните организации“. В основния закон, въпреки че спортът не е изрично споменат, се правят важни заключения, които са от значение за спорта. Всяка спортна дейност намира своята конституционна защита в основния закон - Свобода на действие (чл. 2, ал. 1 GG). В допълнение, спортни клубове и спортните асоциации, както и самите спортисти, разчитат на конституционно гарантираната свобода на сдружаване (чл. 9, ал. 1 GG) и професионалната свобода - относима към Професионалните спортисти. (чл. 12, ал. 1 Дж) Към това се добавя принципът на социалната държава, който също обхващата сфера на спорта. Дори след последната конституционна реформа (реформа на федерализма), спортът не се споменава изрично в Основния закон. Има обаче изрични препратки към спорта и насърчаването на спорта в конституциите на включените държави. След инициативата на Северен Рейн-Вестфалия, която през 1992г с грижа за насърчаване на спорта от държавата и общините в законите си, са поставили задължителни изисквания за финансиране на спорта.

В цялата област на спорта законодателните, административните и финансовите отговорности са на федералните провинции. Член 30 от основния закон (GG) предвижда, че упражняването на държавна власт и изпълнението на държавната политика в спорта са от компетенцията на федералните провинции, освен ако Основният закон не позволява друго споразумение. Федералните държави продължават да подкрепят в рамките на своя културен суверенитет особено строителство на спортни съоръжения, училищен и университетски спорт, работа на спортни организации в масовия и състезателния спорт.

Популяризирането на спорта с високи резултати е от особено значение за Германия. Отличителен белег е участието в спортния живот на всички развити големи индустриални и обслужващи компании които го спонсорират. Във федералната република, политиките считат себе си отговорни за популяризирането на професионалните спортове или други

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

8

области на спорта (като спортове с увреждания, младежки спортове, спортни училища). Обща черта в различните провинции е съвместното съществуване на държавни и недържавни структури, но съответните конфигурации и степента на влияние на държавата се различават в различните страни. Работата с деца и младежи е в основата на всеки спортен клуб. Ето защо DOSB, заедно със своята младежка организация (DSJ), организира курс за обучение на аниматори (младежки лидери). Обучението завършва с лиценз С и се предлага от съответните спортни федерации заедно с младежките им организации. Федералната политика в областта на спорта е ориентирана към законовото разделение на отговорностите между федералното и държавното правителство. Въз основа на своята отговорност за представянето на Германия пред света, федералното правителство вижда своята задача като насърчаване на професионалния спорт, докато отговорността за насърчаване на рекреативния масов спорт за всички е на местните власти. Като част от своята национална политика за спорта, правителство набляга на подобряването на рамковите условия за подходящо развитие на масовия спорт, не само защото спортът за всички е важен източник на елитни спортисти, но и защото спортът може да спомогат за насърчаване на социалното сближаване. Най-добрите спортисти са пример за подражание. Успехът им мотивира много млади хора да участват и в спорта. Успехът им е резултат от години упорит труд, дисциплина и ангажираност - качества, които също помагат на нашето общество да функционира. Независимо и на своя отговорност спортните организирани и спортни асоциации представляват интересите на повече от 90 000 спортни клуба с около 27 милиона членове и те са надеждни партньори на федералното правителство. Спортът също е важно занимание за свободното време за милиони повече, които не принадлежат към спортните клубове. Спортът обединява хората от всички сфери на живота, независимо дали са родни немци или чужденци. Друг важен въпрос на федералната спортна политика е допингът. Спортистите, които употребяват стимуланти за подобряване на спортните си постижения, са неприети в спортното движение, тъй като нарушават принципа на честност и конкуренцията. По тази причина федералното правителство застава зад спортни организации и спортни федерации в техните усилия за борба с допинга. Федералното правителство също подкрепя спорта за

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

9

върхови постижения за спортисти с увреждания. Техните постижения заслужават признание, а Федералното правителство иска да даде възможност и да подкрепи тези постижения. Федералната спортна политика също има международно измерение. Германия е световен лидер в спорта и нейният опит е много търсен в европейски и международни спортни организации. По този начин Германия значително допринася за развитието на спорта в Европа и по света.

Организационни структури на спорта в Германия

ПОЛША

Проблемите на физическата култура и в частност на спорта в съвременното му състояние се регулират основно от разпоредбите на Закона от 18 януари 1996 г., физическа култура (консолидиран текст, Вестник на законите от 2007 г., № 226, позиция 1675, с измененията) и Закона от 29 г. от юли 2005 г. относно квалифицирания спорт (Вестник на законите от 2005 г., № 155, точка 1298, с измененията). Въвеждането на напълно нова правна уредба

на спорта в Полша е направено по три причини основни причини, които същевременно определят в степен и съдържание и обхват на предложените решения:

1. Конституционни условия.

Действащата конституция на Република Полша предвижда в чл. 68 сек. 5, д: „Органи на публичната власт подпомагат развитието на физическата култура, особено сред децата и младежите“. Тази разпоредба е включена е в частта от Конституцията на Република Полша, озаглавена „Свобода, икономическа, социална и културна“. Цитираната разпоредба е единствената уредба на конституционния ранг, свързана с физическата култура, а по този начин – косвено – и със спорта. От това (както и от самото съдържание) следва разпоредба, че физическата култура, включително спортът, не е област на държавата, а преди всичко - гражданска свобода. Физическата култура, включително спортът, несъмнено принадлежат към сферата граждански права.

2. Правни и законодателни условия.

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

10

Законът за квалифицирания спорт (2005 г.) постави началото на законодателна реформа на спорта, чрез усъвършенстване и развитие на решения от Закона за физическата култура (1996). Но тази реформа, която е необходима на една модерна държава и общество, не беше завършена, макар и само поради сегашния правен дуализъм и създадените нови институции, които всъщност бяха компромис между старите и новите. Мнението на експертите е, че полският спорт трябва да бъде завършен в законодателната област на посочената реформа.

3. Практически и социални условия.

На първо място, трябва да се отбележи, че една голяма част от дейностите в областта на физическата култура, включително спорта, протича извън сферата на правната уредба. Държавата не може и не трябва пряко да регулира тази сфера на свободата на гражданите. Но и в рамките на различни организации, подчинени на режима на своите разпоредби заедно с полските спортни асоциации, феноменът спорт се оказва важна сфера на регулиране, който произтича пряко от факта, че те действат във формата на асоциации, т.е. самоуправляващи се единици, които самостоятелно определят своите цели и програми за действие (вж. член 2, параграф 2 от Закона от 7 април 1989 г. Закон за асоциации.

Една от основните правни норми на проекта на закон за спорта съдържа основната определяща норма за спорта, гарантираща свободни и равни права, организиране и практикуване на спорт от всеки гражданин. Тоест всеки гражданин може да извършва своята физическа (спортна) дейност по свой избор. По-специално, той може да организира тези дейности във всяка правна форма. С това той се подчинява на общи правни норми. Свободата на организиране и практикуване на спорт важи не само за индивидуалната, но и за колективната дейност. Гражданите могат да организират и реализират спортни дейности без специфични ограничения произтичащи от закона. Съгласно Конституцията на Република Полша от 2 април 1997 г. (чл. 68, ал. 5) държавните органи трябва да подпомагат развитието на физическата култура, особено сред децата и младежите. Съгласно разпоредбите на Закона от 25 юни 2010 г. относно спорта, създаването на условия, включително такива, които благоприятстват развитието на спорта, е задача на звената на местното самоуправление, а оттам и дейността на местните власти в областта на спорта и културата не трябва да се ограничават само до организиране на събития, а да

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

11

има системен характер, базиран на дългосрочна стратегия за подпомагане на спорта и туризма. Публичните власти трябва да популяризират предимствата от спорта и туризма, да организират спортни и развлекателни дейности, да осигуряват инструктори и да подпомагат изграждането и поддръжката на съоръжения за спорт и отдих.

Центровете за спорт и отдих, създадени от местните власти, са важни елементи от стратегията за подкрепа на спорта и туризма. Програмите на министъра на спорта и туризма, по отношение на подкрепата за изграждане на инфраструктура за спорт и почивка, също допринасят за повишаване на физическата активност обществу. През 2021 г. бюджетът за развитие на спортната инфраструктура, по всички програми на министъра, възлиза на 516,1 милиона PLN. Според оценки в резултат на проучването на НИК около 28% от полските общини имат отделни единици на местното управление, които изпълняват задачи в областта на физическата култура (спортни и развлекателни центрове).

Точният брой на такива единици не е известен, но може да се предположи, че такива в Полша са около 700. Най-често те функционират не само с финансиране от бюджета на местните власти, но и като търговски дружества или бюджетни учреждения на местната власт. Медийни публикации показват сериозен риск от финансови нередности във финансовото управление на спортните центрове и отдих, и по този начин предизвикват необходимите проверки. Върховната сметна палата действа на основание чл. 29 ал.1 точка 2 от закона за Върховната одитна палата, и има действие върху всички общини в Полша.

Важна цел на спортната политика в Полша, по отношение на насърчаването на физическата активност сред обществото е да развива спорта за всички на местно и национално ниво. Политиката за физическата активност и спорта трябва да се допълват взаимно и да се характеризират с приемственост - от нискоинтензивна физическа активност до високопроизводителен спорт. Програмите „Спорт за всички“ имат за цел да насърчат всички граждани да спортуват и да се включат във физическа активност и спорт. Целевата група на програмата е цялото общество. В основата на програмата е правото на всеки да практикува спорт независимо от възраст, раса, етническа принадлежност, социална класа и пол. Следователно спортните политики трябва и са насочени към увеличаване на броя на хората, включени в занимания със спорт и физическа активност. В този контекст в Полша могат да се разграничат четири основни групи участници в

ПРОЕКТАТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

12

политиката в областта на спорта: централно правителство, местни власти, организиран спортен сектор и неорганизиран спортен сектор.

РУМЪНИЯ

Отговорността за управлението на спортната политика в Румъния е на Министерството на младежта и спорта (MTS), което трябва чрез своите политики, приети на секторно ниво, да се интегрират в траекториите на социална дейност, за насърчаване на резултатите на всички нива на спорта, за всички граждани. Знаейки, че спортното движение оказва по-важно влияние от всяко друго социално движение (Бяла книга за спорта), особено относно качеството на живот, е оправдано интересът на всяка страна да го организира и развива, като част от държавната политика.

Стратегията на Министерството на спорта и туризма (MTS) в Румъния за управление на спортното движение се явява основна, защото стои на основата на цялата система за планиране на действия, благоприятстващ разработването на стратегически проекти на ниво окръжни, местни и спортни клубове. Това гарантира доброто управление на спорта, подкрепя процесите на вземане на решения стриктно и предсказуемо, като последствията се материализират в растежа физически и умствен потенциал на гражданите, високо ниво на представяне и социална интеграция.

Министерството на младежта и спорта (MTS) има социалната отговорност да управлява всички дейности, свързани със спорта в Румъния. Организирането и насърчаването на спорта, като човешко право е в основата на неговата дейност. Важната роля на спорта чрез своите социални, образователни, културни и икономически елементи го утвърждава като един от най-важните компоненти в човешкото развитие във физически план, както и в умствен и двигателен. Във всяко развито общество спортът представлява социално явление, привилегирована форма на култура, която обхваща множество аспекти: индивидуален и институционален опит, спортни постижения и развлечение, спонтанно изразяване и сложна техника, образователна практика и изпълнение, физически

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

13

упражнения и образование, висок набор от специфични ценности, свързани с човешкото състояние.

Основните фактори, които влияят на национална политика в спорта в Румъния:

Политическият фактор

На това ниво съществуващата политическа ситуация, начинът, по който се концентрира политическата власт, като идеологията на управляващите в даден момент. Това са фактори, които могат да влияят на всяка структура на публичната администрация.

Стратегията за развитие на румънския спорт е част от европейски контекст, в съответствие със законодателството, създадено с цел повишаване на социалната му роля, независимо от вида дейност, която насърчава. Всеобщата декларация за правата на човека (ООН, 1948 г.) постановява, че всяко лице има право на образование и да развие пълноценно своята личност. Неразделна част от общото образование, физическото възпитание и спортът се признават като форми на проявление на човешки права.

Социално-културни фактори

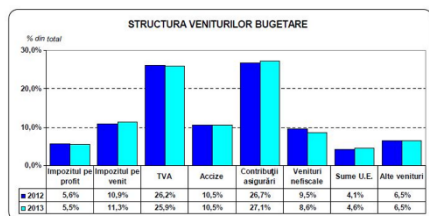
Социокултурните фактори, влияещи върху развитието на спорта, включват социалната система, културната среда, в която работи спортната организация, тенденциите и отношението на спортния потребител и най-вече традицията по отношение на практиката за определени спортове. Особено внимание следва да се обърне на демографските аспекти, раждаемостта, разпределението по възрастови групи, промените в начина на живот, образователните възможности и осведомеността на населението по отношение на въпроса за здравето и връзката му със спорта. Евробарометър подчертава факта, че 60 % от населението между 15-24 години спортува поне веднъж а седмица, докато практикуващите спорт над 55 години са само 28 %.

Спортът – фактор на културата и човешкото развитие

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

14

Спортът представлява истинска вселена от човешки творения на физическо, умствено, морален, интелектуален и естетически, поради което намира своето достойно място в набора от ценности универсални култури. В областта на спорта се създават поведенчески модели, които целят самоусъвършенстване, честна игра, самоовладяване и естетика на движението, факти, които го превръщат в културен многофункционален фактор, който

привлича голям брой ценни участници и голям брой зрители, които гледат спортното събитие или го следят с помощта на медиите, телевизия, радио, интернет, вестници и др. От самото си създаване спортът се смята за важен фактор в развитието на човешкия характер, който се откроява и продължава да се задълбочава чрез

развитие на собствени методологии, непрекъснато разнообразяване на специфични средства, дизайн и управление, техники за оценка, които водят до развитие на капацитет за изпълнение.

СЪРБИЯ

СИСТЕМАТА НА СПОРТА В СЪРБИЯ

Спортът има ключова роля във всяко общество, като допринася за социалното сближаване, преодолява предразсъдъците и увеличава положителното влияние върху общественото мнение и разпространението на етични и общи принципи, които се предават чрез него. Гражданите могат да участват в спорта като преки участници в тези дейности, което е най-важната цел на Стратегията за развитие на спорта в Република Сърбия, както и като пасивни наблюдатели, т.е. зрители, запалнянковци и любители на спорта.

Основният документ - Законът за спорта в Република Сърбия, урежда правата и задълженията на спортистите и другите физически лица в системата на спорта, въпросите, свързани с правното им положение, организацията и регистрацията на търговците и юридическите лица в системата на спорта (наричани по-нататък: организации в областта на спорта). Освен това той регламентира общият интерес и потребности, интересите на гражданите в областта на спорта, финансирането, категоризациите в областта на спорта,

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

15

националната стратегия за развитие на спорта в Република Сърбия, училищният и университетски спорт и физическо възпитание, обучението на деца в предучилищна възраст, спортни съоръжения, организиране на спортни събития, национални признания и награди за особен принос в развитието и утвърждаването на спорта, мениджмънт.

Законът за спорта ("Официален вестник на РС", № 24/11 и 99/11 - д.ф.н. закон), който Народното събрание на Република Сърбия прие на 31 март 2011 г. регулира отношенията в областта на спорта в съответствие с европейските стандарти и регламенти, чието развитие е изключително динамично през изминалия период, при спазване на националните разпоредби и консенсуса на всички съответни спортни субекти от тази сфера. Правата и задълженията се уреждат подробно в този закон, като и статута на спортистите и други физически лица в системата на спорта, въпросите, свързани с правното положение, организацията и регистрацията на юридическите лица в спортна система; детайлно са разработени общият интерес, както и нуждите и интересите на гражданите в областта на спорта; установено е ясно и прозрачно финансиране; дадено е основание за необходимите категоризации в областта на спорта; определено е приемането на стратегия за развитие на спорта в Република Сърбия; уточнен е и подобрен режим на ученически спорт; установен е цялостен режим по отношение на състоянието, функционирането и поддържането на спортните съоръжения; уточнен е начинът на организиране на спортни прояви; установено е правото на национално признание и награди за особен принос в развитието и утвърждаването на спорта; предписано е и воденето на записи, притежаване на съответните данни от тази област; установен е и е регламентиран надзор върху работата на организациите в областта на спорта и въпросите, свързани със записването и приватизацията в областта на спорта.

В Сърбия се прилага централизиран модел на формиране и осъществяване на държавната спортна политика. Той се характеризира с преобладаваща държавна и общинска собственост върху спортните обекти и съоръжения и доминиращо държавно финансиране на всички дейности. Съществува строга йерархичност по веригата: държава – федерация – клуб – спортист, силни регулации за треньори, съдии и спортни дейатели. Изграждат се специализирани средни училища като банка кадри за елитен спорт и мрежа от държавно финансирани структури за научно, медицинско и образователно обезпечаване на спорта. Науката за управление определя спортната политика като съставна част от държавната

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

16

политика за младежта - защото целевата група на тази политика е съставена основно от млади хора (ученици, студенти, елитни спортисти).

ШВЕЦИЯ

В шведската система за спорт са заложили три основни направления - бизнес идея, визия и основните ценности, които са описани по-подробно в идейната програма на спортното движение Idrotten Vill . Бизнес идеята изяснява съвместната мисия и изразява същността на бизнеса. Визията дава обща картина на това, което се иска да бъде постигнато. Основните ценности описват ценностите, които искаме да бъдат управлявани и да проникнат в спорта. Бизнес идеята, визията и основните ценности са описани по-подробно в идейната програма на спортното движение Idrotten Vill.

Стратегически области и цели до 2025 г

Общото събрание на RF през 2015 г. взе решение за съвместни цели за спортното движение до 2025 г., събрани в Стратегия 2025. Целите за 2025 г. трябва да помогнат на спортното движение да даде приоритет на операциите в посока на приетата визия за тази дейност - Шведският спорт – най-добрият в света .

Програмата „Спортуване през целия живот“

Шведският спорт трябва да доразвие дейностите, така че децата, младежите и възрастните хора да изберат да спортуват заедно през целия си живот Шведският спорт трябва да постигне повече спортни успехи в международен план. Основната ценност на спорта е всеки живее и води начин на живот според ценностите на шведския спорт, се посочва в програмата.

Спорт в асоциация

Шведският спорт трябва да се развива допълнително, да си сътрудничи с други участници и да предоставя добри възможности за спортуване заедно. Спортът прави Швеция по-силна, а спортното движение - още по-силен социален фактор.

Стратегически план за спортното движение

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

17

Стратегическият план за спортното движение е ръководство към общите цели, които бяха приети от общото събрание на RF през 2015 г. Целите показват насоките за работа до 2025 г. и заедно с приоритетните области и пътищата на развитие. Така очертани те формират ядрото на стратегическия план. Дейностите за развитие са необходими за постигане на целите.

Планът е разделен на два четиригодишни периода с актуализиране през 2021 г. Стратегическият план трябва да ръководи бизнес насоките и плановете.

Целите на спортното движение през 2025г.

Спортното движение е определило пет общи цели в четири стратегически области. Целите се споделят от спортното движение и следователно също от специализираните спортни асоциации, членове на RF, които имат косвена отговорност да водят своите асоциации към целите:

Спорт в асоциация

Шведският спорт трябва да се развива допълнително, да си сътрудничи с други участници и да предоставя добри възможности за спортуване заедно. Спортното движение е още по-силен социален фактор.

Нов поглед върху тренировките и състезанията

Тренировките и състезанията да са проектирани така, че практикуващият да се чувства добре, да се забавлява и да се развива през целия живот. В същото време мнозинството може да избира други форми на спорт. Идеята е всички да работят, това е общото - тези, които искат да се състезават в асоциации взаимно да се допълват и си сътрудничат както помежду си, така и с други участници.

Приобщаващ спорт за всички

През 2025 г. момчета и момичета, мъже и жени и на различна възраст, с различни условия и опит да се почувстват добре дошли във всяка спортната асоциация. Дейността на сдружението да дава възможност за включване на хора с различни способности.

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

18

Обучението да се развива според възможностите на индивида, което развива разбирането за движение.

Равни възможности успешна кариера в спорта

През 2025 г. всички трябва да имат равни възможности да упражняват своя спорт. Спортното движение разглежда еднаквата активност като предпоставка и знак за успешен проект в спорта. Мъжете и жените да имат еднакви права да формират спорта и участието си в спортното движение. Равни възможностите за всеки, независимо от пола, да може да практикува своето хоби или спортува.

Засилено лидерство

През 2025 г. шведският спорт да има силно лидерство във всички области от тази сфера. Както треньорите, така и лидерите, избраните представители на спортните организации да знаят и водят според ценностите си, развитието на шведския спорт. Лидерството да бъде индивидуално съобразено и пропито от добро отношение към всички практикуващи. Шведският спорт предлага атрактивно лидерско обучение с високо качество на всички нива. Разговорите за развитие, норми и ценности да са актуални в асоциациите и конфедерациите от спорта. Да бъдеш спортен лидер е признание и гарант за бъдеща кариера и шведският спорт да се възприема като водещото училище за лидерство в Швеция.

БЪЛГАРИЯ

Законът за физическото възпитание и спорта в България урежда обществените отношения, свързани с физическото възпитание и спорта в Република България. Целта на физическото възпитание и спорта е подобряване на здравето и физическата активност на нацията чрез системни занимания с физически упражнения и спорт от всички възрасти, създаването на необходимите условия за системно практикуване на физически упражнения и спорт, както и за издигане на спортния престиж на нацията, и е приоритетно направление от социалната политика на държавата и общините. Според него физическото възпитание и спортът осъществяват образователни, здравни, социални, културни и възстановителни функции.

Държавата насърчава развитието на физическото възпитание и спорта, като:

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

19

1. признава заниманията с физически упражнения, спорт и туризъм за вътрешно присъща потребност и право на всички български граждани да поддържат и усъвършенстват своите двигателни възможности;

2. осигурява възможности и подходящи условия на гражданите, независимо от тяхната възраст, социално и обществено положение, да спортуват за здраве и дълголетие;

3. създава нормативна уредба за физическото възпитание и спорта в страната;

Общините насърчават развитието на физическото възпитание и спорта, като:

1. (доп. - ДВ, бр. 50 от 2008 г., изм. - ДВ, бр. 50 от 2010 г.) приемат нормативна уредба, утвърждават и финансират програми за развитието на местната спортна дейност в съответствие с националната програма по чл. 7, т. 3;

2. (изм. - ДВ, бр. 87 от 2012 г., в сила от 09.11.2012 г., изм. - ДВ, бр. 21 от 2014 г.) изграждат, поддържат и модернизират спортни обекти, съоръжения и обекти за социален туризъм - общинска собственост;

3. съдействат за организирането на спортни състезания на територията на общината;

4. осъществяват финансови, стопански и контролни функции на общинската спортна дейност;

Вследствие на настъпилите политически, икономически и социални промени в обществото системата за физическо възпитание и спорт беше принудена да се развива в нова обстановка, характеризираща се с децентрализация и значително по-малки ресурсни възможности. Неефективната организационна структура на българския спорт през последните 30 години доведе до лавинообразно увеличаване броя на спортните клубове и на българските спортни федерации, без това да води до увеличаване броя на занимаващите се със спорт. Голяма част от спортните клубове се ръководят от самонаели се треньори, което води до занижен контрол и неефективна дейност. Занижен е интересът на Министерство на младежта и спорта към дейността на клубовете и липсата на методически контрол в резултат на големия им брой. Законът за физическото възпитание и спорт (ЗФС) разделя спортните организации на регистрирани като юридически лица с нестопанска цел и професионални. Това позволява организации (клубове), регистрирани в

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

20

обществена полза, да извършват (предимно) стопанска дейност чрез предлагане на спортни услуги без облагане с данъци и в същото време да ползват държавна, общинска, финансова и административна подкрепа. В Националния регистър на лицензираните спортни организации и членуващите в тях спортни клубове има вписани 4303 спортни клуба, като 3567 от тях са членове на спортни организации и 736 - членове на Българския футболен съюз (БФС).

Финансовото осигуряване от Министерството на младежта и спорта (ММС) е насочено предимно към българските спортни федерации и спортните клубове. То става на базата на система от показатели, която толерира повече постигнатите резултати, отколкото социалната значимост, интереса и обхвата на дейността. Финансирането от общинските бюджети не е подчинено изцяло на националните приоритети за развитието на спорта, което води в много случаи до субективно неефективно и необосновано разпределение на средствата. Много често с общински средства се финансират професионални отбори мъже и жени, които не развиват спортносъстезателна дейност с подрастващи.

Наблюдават се огромни разлики в размера на средствата, отпускани за спорт в различните общини. Средствата от спонсорство подпомагат главно професионални състезатели и отбори мъже и жени и незначителна част подрастващи. Това става под формата на реклами, тъй като липсват данъчни облекчения. От предоставянето на спортни услуги и организиране на състезания, трансфери и TV права приходите са епизодични и незначителни. Обезпокоителен е фактът, че заниманията със спорт за деца се превръщат в елитарно занимание и са достъпни само за семейства с добри финансови възможности. Кадровото осигуряване на системата е функция на нейната структура и управление.

Главната стратегическа цел на системата е утвърждаването на физическото възпитание, спорта и социалния туризъм като средство за подобряване на здравето и физическата годност на населението, максимално разширяване дела на обхванатите в организирания спорт за всички от разнообразни социални групи, както и издигане на спортния престиж на нацията на световно равнище.

За осигуряване на системата за спорт от общинските бюджети е необходимо да бъдат заделени средства за следните направления:

- за изграждане на нова и поддържане на съществуващата спортна база;

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

21

- за подпомагане дейността на спортните клубове в зависимост от тяхната категория;
- за финансиране на дейности, насочени към подобряване на здравето и физическата дееспособност на населението;

Финансовото осигуряване на системата за физическо възпитание и спорт предполага активно партньорство между всички държавни, обществени, частни и спортни организации.

Местни органи на самоуправление

За пълноценното и хармонично функциониране на Националната система за физическо възпитание и спорт решаваща е ролята на местните органи на самоуправление. Това се обуславя от факта, че в техните прерогативи е фокусирана цялата социално-икономическа и културна политика на държавата, както и съответните финансови, материално-технически и демографски условия за нейното реализиране в дадения регион. Това определя и конкретните задължения на общинските власти за подобряване на здравето и физическата дееспособност на гражданите:

- стопанисване и рационално използване на материалната спортна база от всички слоеве на населението;
- провеждане на активна пропагандна и организаторска дейност за внедряване на здравословен начин на живот като неразделна част от битовата култура на всеки гражданин;
- активна подкрепа на съответните спортни клубове и други обществени териториални сдружения за провеждане на тренировъчна и състезателна дейност, както и други разнообразни форми на двигателна активност - туризъм, активен отдих сред природата, съчетан с други форми за осмисляне на свободното време - събори, празници и др.;
- осигуряване на необходимите средства за тези дейности от общинския бюджет и от собствени приходи. Главни координатори за осъществяването на тези задачи са съответните профилни специалисти в общинските комисии за социална дейност или обществени спортни съвети, създадени на доброволни начала.

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

22

Основен комплексен критерий за ефективността на цялата система за физическо възпитание и спорт е нейният принос за физическото състояние на нацията, което включва три компонента - физическо и психическо здраве, физическо развитие и физическа дееспособност. Диференцираните критерии за ефективност включват:

- брой на занимаващите се с физически упражнения и спорт в съответната предметна област;
- резултатите от текущия и етапния контрол с помощта на специализирани двигателни тестове по различни програми и др.

В първия случай водещият критерий е многофункционалният и здравният ефект от заниманията с физически упражнения и спорт, респективно неговото въздействие върху главните компоненти на социалния статус на човека - учение, труд, дълголетие. Във втория случай основните критерии са: нивото на спортните постижения и резултатите от специализирания текущ и етапен контрол с елитните ни спортисти.

Европейски съюз

Спортът е област, в която отговорностите на ЕС са относително нови — придобити едва с влизането в сила на Договора от Лисабон през декември 2009 г. ЕС отговаря за разработването на основани на факти политики, като подпомага сътрудничеството и ръководи инициативи в подкрепа на физическата активност и спорта в цяла Европа. През периода 2014—2020 г. за първи път в програмата „Еразъм+“ бе създаден специален бюджетен ред за подпомагане на проекти и мрежи в областта на спорта.

Цели

Въвеждането на нова специфична компетентност в Договорите откри нови възможности за действия на ЕС в областта на спорта. ЕС работи за по-голяма честност и откритост в спортните състезания и по-голяма закрила на моралната и физическата неприкосновеност на спортистите, като в същото време се взема предвид спецификата на спорта. Освен това ЕС подкрепя идеята, че спортът може да подобри общото благосъстояние, да спомогне за преодоляването на по-широки обществени проблеми като расизма, социалното

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

23

изключване и неравенството между половете и да осигури значителни икономически ползи в целия Съюз. Също така, политиката в областта на спорта се счита за важен инструмент във външните отношения на ЕС. По-специално, ЕС се занимава с три аспекта: 1) обществената роля на спорта; 2) икономическото му измерение и 3) политическата и правната рамка на сектора на спорта.

ОБЩЕСТВЕНО ЗНАЧИМАТА РОЛЯ НА СПОРТА

Спортът е област от човешката дейност, към която гражданите на Европейския съюз проявяват значителен интерес и която има огромен потенциал да ги обедини, като достига до всички, независимо от възрастта или социалния произход. Според анкета на Евробарометър от ноември 2004 г.[3], около 60 % от европейските граждани редовно участват в спортни дейности във или извън рамките на близо 700 000 клуба, които от своя страна са членове на множество асоциации и федерации. Преобладаващата част от спортните дейности се извършват в любителски клубове. Професионалният спорт играе важна роля, като същевременно допринася за социалната значимост на спорта, който не само подобрява здравето на европейските граждани, но има също така образователно измерение и играе социална, културна и развлекателна роля. Социалната роля на спорта има още и потенциал да заздравя външните отношения на Европейския съюз.

ИКОНОМИЧЕСКОТО ИЗМЕРЕНИЕ НА СПОРТА

Спортът е динамичен и бързо разрастващ се сектор с недостатъчно оценено макроикономическо въздействие, който може да допринесе за постигането на целите от Лисабон за растеж и създаване на работни места. Той може да бъде средство за местно и регионално развитие, възстановяване на урбанизираните територии или развитие на селските региони. Спортът има допирни точки с туризма и може да стимулира модернизацията на инфраструктурата и възникването на нови партньорства за финансиране на спортни и развлекателни обекти.

Въпреки че като цяло липсват солидни и сравними данни за икономическата тежест на спорта, значението му се потвърждава от изследванията и анализите на националните сметки, икономическия аспект на мащабни спортни събития, както и разходите, свързани с физическото бездействие, включително за застаряващото население. Едно изследване, представено по време на Австрийското председателство през 2006 г. показва, че спортът в

ПРОЕКТАТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

24

по-широк смисъл е създавал добавена стойност от 407 милиарда евро през 2004 г., което представлява 3.7 % от БВП на ЕС и е осигурил заетост за 15 милиона души или 5.4 % от работната ръка. Този принос на спорта трябва да се подчертава и да се насърчава в политиките на ЕС.

ОРГАНИЗАЦИЯ НА СПОРТА

Политическият дебат относно спорта в Европа често придава голямо значение на така наречения "Европейски спортен модел". Комисията счита, че трябва да се поощряват някои ценности и традиции на европейския спорт. Но предвид разнообразието и сложността на европейските спортни структури тя смята, че не е реалистично да се опитваме да посочим унифициран модел на организация на спорта в Европа. Още повече, че икономическите и социални тенденции, общи за по-голямата част от държавите-членки (засилващата се комерсиализация, предизвикателствата пред публичните разходи, увеличеният брой участници и ненарастването на броя на доброволците) доведе до нови предизвикателства пред организацията на спорта в Европа. Появата на нови заинтересовани страни (участници извън организирания дисциплини, професионалните спортни клубове и др.) поставя нови въпроси, свързани с управлението, демокрацията и представяването на интересите в рамките на спортното движение.

ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

Европейската комисия ще проследи провеждането на инициативите, представени в Бяла книга чрез провеждането на структуриран диалог със заинтересованите страни в спорта, чрез сътрудничество с държавите-членки и чрез поощряването на социалния диалог в областта на спорта.

ПОЛИТИКА НА СПОРТ НА РЕГИОНАЛНО НИВО

ОБЩИНА ВИДИН

Община Видин се намира в Северозападна България и обхваща площ от 501,3 км². По този показател тя се нарежда на първо място сред 11-те общини от област Видин. Площта на общината формира 16,5 % от тази на областта /3 032,9 км²/, 2,6 % от площта на Северозападен район от ниво 2/19 070,3 км²/ и 0,5 % от територията на България /111 001,9 км²/.

ПРОЕКТАТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

25

На територията на общинския център - гр. Видин съществуват благоприятни възможности за практикуване на различни видове спорт и спортна дейност. В територията на града се намира стадион „Георги Бенковски“, спортна зала „Фестивална“, гребна база, колодрум и спортен комплекс „Божурица“, игрищата за мини футбол, детски площадки, рампи за каране на скейтборд в парка край р. Дунав. На територията на закритото гражданско летище при с. Иново /на около 6 км от гр. Видин/ се провежда национален дрифт шампионат по автомобилизъм. В общинския център гр. Видин развиват дейност лицензирани спортни клубове по културизъм, кану-каяк, волейбол, баскетбол, лека атлетика, бокс, шахмат, тенис на маса, колоездене, спортни танци, бойни изкуства, борба, самбо и джудо. Нормативните документи, които определят общинската политика в областта на спорта на територията на общината са два:

1. НАРЕДБА за условията и реда за разпореждане, управление и ползване на спортни обекти и съоръжения – общинска собственост

С тази наредба се определят условията и реда за достъп, управление и разпореждане с общински имоти, обекти и съоръжения със спортно предназначение и конкретните правомощия на кмета на общината. Наредбата има за цел да създаде условия за практикуване и развитие на физическото възпитание и спорта, да въведе ясни правила за ползване на спортни имоти, обекти и съоръжения – общинска собственост, както и да въведе нормативни условия за насърчаване на инвестициите в тази област в съответствие с общинската политика. Спортните обекти и съоръжения, общинска собственост, се управляват в интерес на населението на общината, съобразно разпоредбите на Закона за физическото възпитание и спорта (ЗФВС), Правилника за прилагане на закона за физическото възпитание и спорта (ППЗФВС), Закона за общинската собственост и подзаконовата нормативна уредба, приета от Общински съвет. Спортните обекти и съоръжения се ползват за нуждите на физическото възпитание, физическата активност, спорта и спортно-туристическа дейност, и свързаните с тях обслужващи и спомагателни дейности

2. Наредба за условията, реда за финансиране и подпомагане на физическата активност, физическото възпитание и спорта

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

26

С тази Наредба се определят условията, редът и критериите за финансово подпомагане на спортните клубове, както реда и за отчитане и доказване на целесъобразността и законосъобразността на разходваните средства. С нея Общински съвет-Видин ежегодно утвърждава размера на финансовите средства, които могат да бъдат отпуснати като целеви разходи, предвидени в бюджета на Община Видин за финансово подпомагане на видинските спортни клубове. Размерът на финансовото подпомагане се формира на база критерии, предвидени в тази Наредба. Конкретният размер на отпусканите финансови средства се определя по условията, реда и от органите, посочени в тази Наредба.

Съществуващият Общински план за развитието на община Видин е за периода 2014 – 2020 година, а в него е отделено малко за развитието на спорта, повече са изнесени статистически данни, отколкото реална стратегия за неговото развитие.

В областта на масовия спорт традиционно общината подкрепя и финансира инициативите:

1. Панаир на спорта

В него участват преподаватели по физическо възпитание и спорт, директори на училища, треньорите на клубовете, както и на ученици, които представят своите постижения през годината. Панаирът се провежда в края на годината/месец октомври/, където се организират и състезания по няколко вида спорт.

2. Спортни инициативи на 1 юни във Видин

Състезания по масов крос, стрийт баскетбол, шах и др. Прояви, организирани от община Видин

3. Социално училище по футбол, съвместно с испанската фондация на „Реал“ Мадрид

Спортни инициатива е отрита във Видин през 2016 година съвместно с Фондация "Реал Мадрид". Спортното училище за социална интеграция на Фондация "Реал Мадрид" се намира на стадион "Георги Бенковски" в град Видин. Със старта на проекта, България става част от стотиците школи на Фондация "Реал Мадрид" в целия свят, които имат за цел да интегрират деца в неравностойно положение и чрез футбол и да им бъдат създадени подобри условия за развитие в бъдеще. Над 200 деца към момента тренират в школата за

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

27

момичета и момчета в неравностойно положение. Български треньори обучени от Реал Мадрид, учат децата на футбол и на социална интеграция.

4. Традиционният бал на спортиста и награждаването на 10-те най-добри спортисти на Видин

Инициатива, която се провежда ежегодно в края на годината. На нея се отчитат успехите на спортните клубове от Видин през изминалата година, както и се награждават най-добрите 10 състезатели и се връчват допълнителни награди в различни области.

МОНТАНА

Нормативните документи, които определят общинската политика в областта на спорта на територията на общината са:

НАРЕДБА за условията и реда за финансиране и подпомагане на физическата активност, спорта и спортно – туристическата дейност в община Монтана /Приета с решение № 1174/12.09.2019 г./

С тази наредба се определят условията и редът за насърчаване на спорта в община Монтана и за разпределение на финансовите средства, осигурени и отпускани от бюджета на Община Монтана за финансово подпомагане развитието на спорта в общината.

Общинският съвет – Монтана ежегодно утвърждава размера на финансовите средства, които могат да бъдат отпуснати като субсидия за покриване на целеви разходи на спортните клубове и за дейности, планирани в Спортния календар на Община Монтана.

Насърчаването на спорта на територията на община Монтана се осъществява за неикономически спортни дейности с масов характер, предназначени за развитие на аматьорския любителски масов спорт, спорта за хората с увреждания, детско – юношеския спорт и за всички мероприятия, които са достъпни за деца и юноши, мъже и жени, спортуващи на територията на община Монтана.

ПРОЕКТЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

28

На територията на община Монтана се развиват: баскетбол, волейбол мъже, борба, карате-до, джудо, лека атлетика, футбол, автомобилизъм, кикбокс. Лицензираните спортни клубове в града са: ПБК Монтана, БК Слава 99, СК Монтана 98 волейбол, СК Слава борба, СК Монтана карате-до, СКДД Слава-83 джудо, СК Атлет лека атлетика, ФК Монтана-1921 футбол, ФК Монтана-2000 футбол, АСК Старт автомобилизъм, АСК ШокПетрови автомобилизъм, и АСК Роял. Спортните дейности и клубове са концентрирани в гр. Монтана, което предварително обрича на застои спортната дейност в другите селища на общината.

Град Монтана разполага със спортен комплекс "Огоста", включващ стадион и голяма спортна зала, както и с редица други спортни обекти: баскетболна зала, салони по борба и джудо, три открити тенис кортове, два открити басейна и един закрит. В града са изградени квартални спортни площадки за баскетбол и футбол, както и шахматна площадка в централната градска градина. В количествено отношение спортната инфраструктура е достатъчна, но нейното физическо състояние не е напълно в съответствие с изискванията за такива съоръжения. Повечето хотели предлагат възможности за разнообразни спортни дейности:

- плуване, волейбол, баскетбол, футбол и др.

Градът има традиции в спорта, предлага здравословен начин на живот и достатъчно пространства за спортна изява на младите хора. Състоянието на спортен комплекс „Огоста“ е отлично. През 2012 г. е извършен основен ремонт на електронно табло във волейболната зала. Спортните съоръжения в града като цяло се поддържат и са обновени и нямат нужда от реконструкция и модернизирани. Насоки за доразвитие на спортната база в общината:

Съществуващите открити спортни площадки и съоръжения да се реконструират и дооборудват при доказана необходимост със съблекални/санитарни възли, скамейки, съоръжения към игрищата, уреди за фитнес на открито, подходящо озеленяване.

Развитието на спорта и физическата култура в Монтана са представени и в Плана за интегрирано развитие на община Монтана, приет през 2021 година и в Общински план за младежта, приет 2020 година.

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

29

Общината работи и по проекти за развитието на физическата култура и спорта. Такъв проект е реализиран по програмата за трансгранично сътрудничество България – Сърби. Проектът „Модернизирани и подобряване на спортна инфраструктура в трансграничен регион Монтана-Пирот“, спечелен по Програма за трансгранично сътрудничество (ТГС) между България и Сърбия по Инструмента за предприемчивостна помощ (ИПП) на ЕС, Приоритетна ос 1 „Развитие на дребно мащабна инфраструктура“. По проекта е предвидено изграждане и обновяване на 3 мултифункционални спортни съоръжения - две в Пирот и едно в Монтана. В община Монтана това е градският стадион, който е модернизирани чрез изграждане на лекоатлетическа писта, прожекторно осветление и стационарна напоителна система, а в община Пирот трябва да се построят спортно игрище и една пързалка за кънки. Чрез обществено обсъждане и допитване до целеви групи обществеността на Монтана избира тотем (символ) на спорта в региона, който ще се изработи в 4 скулптурни фигури, които ще бъдат монтирани на входа на стадиона и в началото на „Черния“ мост. С изпълнението на проекта се цели чрез използването на новите и обновени спортни обекти да се създаде система на съвместен подход на сътрудничество между двете общини в областта на спорта, културата и учебно-образователните процеси.

Монтана е определен за европейски град на спорта за 2023 година!

През 2023 година Монтана ще бъде център на много събития в масовия и професионалния спорт. На церемония в Европейския парламент градът бе обявен за европейски град на спорта за 2023 година. На кметът на Монтана са представени флаг и плакет със званието, връчени му от организаторите на класацията ACES EUROPE. Другият български град, който ще бъде „Европейски малък град на спорта за 2023 г.“ е град Бяла, област Варна. До този момент 14 български градове са лауреати на престижната награда на ACES EUROPE, което поставя страната ни сред отличниците на континента. Класацията на спортните градове обхваща вече и градове от цял свят. В Монтана близо 3000 деца тренират редовно в школите на 28-те спортни клуба в града.

ВРАЦА

На територията на община Враца развиват дейността си 43 спортни клуба в разнообразни направления: футбол, борба, спортна стрелба, волейбол, баскетбол, плуване, таекуондо,

ПРОЕКТЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

30

джудо, карате и кик бокс, тенис на корт, тенис на маса, лека атлетика, водна топка, воден слалом, културизъм, автомобилни спортове, спортни танци, художествена гимнастика, шахмат, екстремни спортове, делтапланеризъм, спелеология, пещерно дело, алпинизъм, ориентиране, колоездене. Регистрирани са 40 спортни клуба в обществено полезна дейност и 3 в частна полза. Спортните съоръжения включват футболен стадион („Христо Ботев“), плавни басейни (закрит и открит), картинг писта и писта за автотуризъм, спортни зали, стрелбища, тенис комплекс и ски писти в местността „Пършевица“. В гр. Враца има и спортно училище. В района на „Вратцата“ се намира внушителния и красив скален масив - един от най- популярните обекти за алпинистите в страната ни - място за провеждане на национални и международни състезания по алпинизъм. На връх Околчица има изградени две рампи за делта и парапланеристи. Според проучването на Община Враца от началото на 2021 г., подобряването на спортната инфраструктура се определя за съществена насока на дейността на общината най-вече от участниците от кв. „Металург“ и от живеещите в други населени места.

Общинската политика в областта на физическата активност, физическото възпитание, спорта и спортно-туристическата дейност се формира от Общинския съвет и се провежда от кмета на общината.

С НАРЕДБА ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА СПОРТНИ ОБЕКТИ, СОБСТВЕНОСТ НА ОБЩИНА ВРАЦА И ЗА ФИНАНСИРАНЕТО И ПОДПОМАГАНЕТО НА ФИЗИЧЕСКАТА АКТИВНОСТ, ФИЗИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ, СПОРТА И СПОРТНО-ТУРИСТИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ се определят условията и реда за използването на спортни обекти – общинска собственост, по смисъла на чл. 103, ал. 2, т. 2 от Закона за физическото възпитание и спорта /ЗФВС/, както и условията и реда за финансиране и подпомагане на физическата активност, физическото възпитание, спорта и спортно-туристическата дейност на територията на Община Враца по смисъла на чл. 133, ал. 4 от ЗФВС. Наредбата има за цел да бъдат създадени условия за практикуване и развитие на физическото възпитание и спорта на територията на Община Враца. Финансирането и подпомагането по смисъла на ал. 1 се осъществява за спортни дейности с масов характер, предназначени за развитие на детско-юношеския спорт, аматьорския, любителския масов спорт, спорта за хора с увреждания и спортни дейности, които са достъпни за всички, спортуващи на територията на Община Враца. Спортните обекти – общинска собственост, се управляват в интерес на

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

31

населението на общината при спазване разпоредбите на ЗФВС, Закона за общинската собственост и Закона за местното самоуправление и местната администрация. Спортните обекти – общинска собственост, се ползват за нуждите на физическата активност, физическото възпитание, спорта и спортно-туристическата дейност. Спортните обекти – общинска собственост, по изключение, могат да се ползват и за културни и други прояви с обществен характер, при условие, че не се възпрепятства общата спортна дейност и не се нанасят вреди върху тях. Спортните обекти – общинска собственост, могат да се предоставят безвъзмездно за:

1. тренировъчна и състезателна дейност на спортните организации, вписани в регистъра за лицензираните спортни федерации и спортните клубове по чл. 9, ал. 1, т. 1 от ЗФВС, воден от министъра на младежта и спорта, както и на спортните училища;
2. подготовка на националните отбори по различните видове спорт;
3. физическа активност, физическо възпитание, спорт и спортно-туристическа дейност в системата на предучилищното и училищното образование, включително организирани извън учебния план;
4. физическа активност, физическо възпитание, спорт и спортно-туристическа дейност във висшите училища;
5. нуждите на спортни организации, които имат за предмет на дейност развитие и популяризиране на спорта за всички и спорта за хора с увреждания.

Спортни обекти – общинска собственост, могат да се предоставят безвъзмездно за срок до 5 години след решение на общинския съвет, прието с мнозинство 2/3 от общия брой на съветниците.

С друга Наредба се уреждат УСЛОВИЯТА, РЕДА И КРИТЕРИИТЕ ЗА ФИНАНСОВО ПОДПОМАГАНЕ НА СПОРТНИТЕ КЛУБОВЕ В ОБЩИНА ВРАЦА (приета с решение № 97 от 27.03.2012г. на ОБС-Враца)

С нея са определени условията, реда и критериите за отпускане и разпределение на финансови средства от Община Враца за финансово подпомагане на спортните клубове, като средствата се предоставят на спортни клубове развиващи следните видове дейност -

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

32

детско - юношески спорт и спорт за всички, учебно - тренировъчна и състезателна дейност, високо спортно майсторство, както и за закупуване на спортна екипировка, уреди и съоръжения, участия. Размерът на финансовото подпомагане за спортните клубове е на база постигнатите спортно-технически резултати от състезателите и отборите, обхваща възрастови групи от занимаващи се, спортна база и за развитие, както и степента на участие в общинските, държавните и международните прояви и се изчислява въз основа на критериите, разписани в чл.13 и по методиката по Приложение № 1 и Раздел IV от настоящата наредба. Община Враца подпомага спортни клубове, които са със седалище на територията на Общината. Общинският съвет приема Общинска програма за развитието и насърчаване на Физическото възпитание спорта и социалния туризъм, съгласно чл.59, ал.4 от Закона за физическо възпитание и спорта.

- Спортна активност

На територията на община Враца ежегодно се провеждат разнообразни спортни събития, състезания и инициативи, които спомагат за развитието и популяризирането на различните видове спорт. Спортните клубове провеждат редовно своята тренировъчна дейност с подрастващи, които желаят да се развиват в областта на спорта и да водят здравословен начин на живот. Училищата, намиращи се на територията на община Враца, участват активно в ежегодните ученически спортни игри, които се провеждат в периода септември – май, както и в организирани походи като „Речка“, Козлодуй – Околчица, пешеходни маршрути на Врачански Балкан и други.

Реализирани са следните спортно-туристически мероприятия:

- ☐ по случай Световния ден на туризма - ДПП „Врачански Балкан“ организира туристически поход до водопада „Скакля“, като в него активно се включиха около 200 младежи, сред които любители на походи, ученици и представители на Младежки център – Враца;
- ☐ по повод Европейската седмица на спорта - Община Враца, съвместно с Министерството на младежта и спорта, организира и провежда инициативата „BeActive Tour“. В събитието се включват представители на ПФК „Ботев“ - Враца, БК „Ботев 2012“, СК по волейбол „Ботев“ – Враца, АК „Павел Павлов“ и СК по тенис на маса „Ботев 2020“, които демонстрират отделните видове спорт;

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

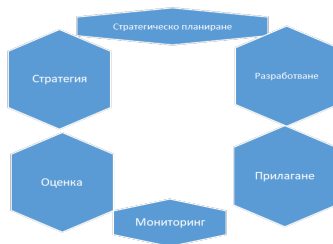
Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

33

☐ Провеждат се церемония по награждаването на „Спортист на годината“ редовно, на която са отличени най-добрите и перспективни спортисти и най-добрите треньори на Община Враца;

☐ Организиран са срещи от Общинския етап по футбол от програмата на Ученическите игри. В срещите на различните възрастови групи участие взеха около 250 деца и юноши от различни училища на територията на община Враца.

Община Враца разполага с модернизирана спортна инфраструктура, която е достъпна както за спортните клубове, така и за гражданите и гостите на град Враца. Условието на различните спортни бази позволява целогодишна спортна активност на откритите и закритите терени. Общинската спортна инфраструктура разполага с обновени спортни

зали, бани, съблекални, отопление, вентилация и климатизация на затворените помещения, паркинг и трибуни за зрителите. На територията на община Враца към месец декември 2021 г. активна дейност развиват 22 спортни клуба, като в тях тренират над 700 подрастващи.

Мониторингът на публични политики и програми може да се определи като процес на системно и непрекъснато събиране и анализ на информация за хода на реализацията на политиката/програмата и постигането поставените цели/резултати. Получената информация се използва за целите на управлението – осъществяване на контрол и вземане на управленски решения за продължаване, изменение, допълване или прекратяване на реализацията на съответната политика или програма.

ЦЕЛИ НА МЕТОДИКАТА

Методиката за граждански мониторинг и оценка на общинската спортна политика е документ, който цели да допринесе за обективното и независимо оценяване на тази част от публичните политики на органите на местната власт в България. Тя трябва да бъде работещ инструмент в ръцете на гражданското общество, както за целите на проекта, така и извън него в тази посока. Това значи, че трябва да адресира индикатори и критерии, подходящи за общинско ниво и съответстващи на българските политически документи в

ПРОЕКТЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

34

областта на спорта и местното самоуправление, да идентифицират източниците на информация и на обратна връзка, да включва инструментариума и механизмите за осъществяване на независимо наблюдение и анализ.

Друг аспект на методиката е свързан и с развитие, надграждане и укрепване на капацитета на органите на местно самоуправление за планиране, разработване и прилагане на спортните политики. Предвид, че това е вероятно един от първите подобни опити в страната (нямаме информация за други такива), ще е твърде самонадеяно да претендираме, че тя ще бъде всеобхватен инструмент без недостатъци, ето защо акцентираме на думата „добавена стойност“. Все пак се надяваме, продуктът да е достатъчно полезен, като се надяваме, както в хода на проекта, когато ще има повече набран опит, така и след него, той да бъде допълван и усъвършенстван. Още повече, че спортните политики вероятно са сред най-динамичните, предвид на характеристиките на техния обект. Проектът обхваща две от фазите, през които преминават публичните политики – наблюдение и оценка, за изпълнението на които ще разчита на доброволното участие на представители на местните администрации и на гражданския сектор в 3-те общини. Очакваме осъществяването на дейностите по проекта и резултатите от тях следва да повлияят върху:

- процесите за вземане на решения за бъдещи периоди по отношение на развитието и прилагането на спортната политика на местно ниво,
- комуникацията, координацията и партньорството между всички заинтересовани страни,
- ефективно, смислено и ориентирано към резултати изпълнение на нормативни изисквания и документи,
- по-активното въвличане на младите хора в процесите на вземане на решения особено по теми, които пряко ги касаят,
- актуализиране или корекция на съществуващи политики и др.

ПРОЕКТЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

35

Основните принципи, към които ще се придържаме при разработването на Методиката и провеждането на самия граждански мониторинг и оценка за спортната политика, включват:

Принцип 1 - Обективност

Добре формулираните индикатори са основата за обективна и ясна оценка. Те трябва да изискват специфични, измерими, качествени и количествени данни. По възможност на количествените показатели ще се дава предимство, в случай че се разполага с достоверни и проверими източници на информация. Обективността касае и намаляване на субективизма при интервюирането или анкетирането на респондентите на изследването, за да се избегне т.нар. „социална желателност“ при отговорите.

Принцип 2 – Обхватност или представителност

Един от начините за осигуряването ѝ при лимитирани време и средства е да се подберат най-релевантните източници на информация, включително всички заинтересовани страни – хора и институции.

Принцип 3 – Достъпност на източниците на информация

Изследването трябва да се съобрази с реалните възможности за достъп на информация в една българска община, без да си поставя невъзможни или много трудно осъществими цели на фона на съществуващите ограничения, идващи както от средата, така и от ограниченията на проекта. Така например не би било възможно проследяване във времето на показател, който да се измерва веднъж годишно, при положение че времето за мониторинг е по-малко (в случай, че няма официална статистика за предходни години).

Принцип 4 – Партньорство с местната власт и другите заинтересовани страни

Принцип 5 – Използване на модерни и гъвкави средства за събиране на информация

Основни задачи:

- Да се съберат обективно проверими данни и доказателства за изпълнение на общинската спортна политика в съответната община в съответствие с разработените индикатори за оценка,

ПРОЕКЪТЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

36

- Да се достигнат и обхванат в процесите на оценка възможно по-широк кръг от заинтересовани страни,
- Да се осъществи доброволна и добронамерена комуникация с респондентите;
- Събраните данни да се обработят и представят в лесен за възприемане вид;
- Резултатите да се анализират, като се направят изводи и препоръки към местните власти в целевите общини;
- Местните власти и обществеността да се запознаят с изводите и препоръките.

Целеви групи

- Общински служители, отговорни за спортни политики
- Служители на други публични институции, имащи отношение към спортната политика – по 5-ма от всяка община;
- Служители от публични организации (напр. общински младежи дом или младежки център) и частно-правни структури (НПО, читалища) – по 20 души от всяка община;
- Младежки лидери – членове на ръководители на младежки НПО, на доброволчески структури и др.

Включване на целевите групи в разработването на методиката

Методиката е представена на експертна работна среща, проведена се във Видин, Враца и Монтана в периода м. Май 2023 година с участието на 20 представители на целевите групи от практически всичките 3 общини. На срещата бяха дискутирани индикаторите и техните измерители, идентифицираха се източниците на информация и подработиха критерии за оценка за всеки индикатор от основната група.

Индикатори за осъществяване на мониторинг и оценка на общинската спортна политика

По-долу ще изложим системата от индикатори за мониторинг и оценка на общинската спортната политика, която предлагаме да бъде ползвана за целите на проекта. При нейното проектиране сме имали предвид:

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

37

- Българското законодателство и политики в сферата на спорта;
- Добрият предимно чужд опит, поради факта, че в страната почти няма такъв, доколкото е приложим на местно ниво;
- Ограниченията, налагани от ситуацията в България, например липсата на добре развита статистика особено на местно ниво, от която могат да се използват обективни данни;
- Ограниченията на проекта – тук не става дума единствено за средства, колкото до факта, че гражданските организации не разполагат с властовия ресурс на държавата или общината.

Предвид казаното по-горе, сме разделили системата от индикатори на две части – основни и допълнителни.

ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ

ИНДИКАТОР 1. СТРАТЕГИЧЕСКА И МНОГОСТЕПЕННА СПОРТНА ПОЛИТИКА

1.1. Съществува ли действаща общинска стратегия за спортната политика

1.2. Измерители:

- Съществува разработена под ръководството на местната власт и приета от Общинския съвет Общинска стратегия за спорта, младежта или аналогичен стратегически документ. Спортната политика на общината не трябва да е изолирана от по-високите нива на управление, да допринася за стратегическите цели по отношение на спорта, определени на регионално и национално ниво (по същия начин както Националната стратегия за спорта е съгласувана с европейската такава). Това не значи, че местната власт не може да има и някои по-различни приоритети, произтичащи от специфичните условия на общината, но като цяло спортната ѝ политика трябва да е в съзвучие и да подкрепя регионалната и националната такава. Възможни източници на информация: национални, регионални и общински политически документи, като Национална стратегия за спорта, Общинска стратегия за младежта (ако има), Областна стратегия за младежта (ако има), общински планове, областни планове, отчети и др.

ПРОЕКТЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

38

ИНДИКАТОР 2. УЧАСТИЕ В СПОРТНАТА ПОЛИТИКА

Всички заинтересовани страни (организации на гражданското общество и други сектори на обществото) участват във всички фази на цикъла на политиката. Политическият цикъл включва различни етапи, започвайки с планиране на база доказателства и завършвайки с отчет с анализ и оценка на резултатите, което да служи за целите на следващото планиране. За да бъде пълноценен процеса, трябва в него да вземат участие всички заинтересовани страни. Политическият цикъл включва различни етапи, започвайки с планиране на база доказателства и завършвайки с отчет с анализ и оценка на резултатите, което да служи за целите на следващото планиране. За да бъде пълноценен процеса, трябва в него да вземат участие всички заинтересовани страни. Местната власт би могла да използва и друг начин да включи заинтересованите страни, стига този начин да гарантира възможност за дебат и съвместно вземане на решения – само даване на предложения или кореспонденция не са достатъчни. Важното е също така да не се ограничава участието само до планирането и евентуално отчитането на дейността, а и до другите етапи, например такива като изпълнението и оценяването.

Измерители:

- В общината се води регистър или база-данни на спортните организации функциониращи на територията ѝ, те са познати на служителите от спортния отдел
- В общината има изграден и действащ механизъм за включване на спортните организации в планирането на спортната политика
- Освен в планирането, спортните организации са включени и в изпълнението и отчитане на предвидените дейности
- Спортните организации са включени в мониторинга и/или оценка изпълнението и ефективността на общинските планове и стратегии

Казаното по-горе по в пълна степен важи за спортните организации, които са легитимни изразители на интересите на местната спортна общност. В процеса на формулиране на спортните политики те са един от ключовите участници, но също така и в изпълнението, проследяването и оценяването на ефективността. В този смисъл е недопустимо отговорните общински служители да не познават местния спортен сектор и да не го

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

39

включват в политическия цикъл. Възможни източници на информация: общински планове за спорта, техни отчети и оценки; общински служители; членове на комисии по младежта в ОБС; протоколи от Общински съвети; членове на Координационни съвети; други заинтересовани страни.

ИНДИКАТОР 3. СПОРТНА ИНФОРМАЦИЯ

Местната власт предоставя информационни услуги на местни жители по въпросите за спорта, които ги касаят.

Измерители:

- В общината функционира устойчив СПОРТЕН информационен център, който се подкрепя със средства от общинския бюджет
- В Общинската администрация и/или в общински структури има назначени специалисти, чиято основна функция е да предоставят информация на местните жители
- Общината редовно публикува календар на дейности и възможности за включване на младите хора в различни форми за квалификация или осмисляне на свободното време чрез спорт
- Общината използва съвременни средства за предоставяне на спортна информация (социални мрежи, приложения за телефон и пр.) с възможност за обратна връзка

Наличието на спортен информационен център хостван от местната власт, нейни структури или от други организации подпомага значително процеса на предоставяне на информация, при условие, че е устойчив и че използва механизми както за разпространение на тази информация до целевите групи, така също посредници на хората за активно търсене на информация. Поради практиката, подобни центрове да се финансират спорадично от националния бюджет (чрез така наречените МИКЦ), често пъти общините абдикират от задълженията си, считайки въпроса за решен.

Разбира се, съществуват и други възможности, както за пасивно, така и за активно предоставяне на информация от местната власт, сред които можем да дадем за пример използването на спортни медиатори или онлайн базирани средства. Възможни източници

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

40

на информация: общински планове за младежта; общински служители; организации, хостващи МИКЦ; сайт на общината и други онлайн публикации;

ИНДИКАТОР 4. УЧАСТИЕ И СДРУЖАВАНЕ

Местната власт подкрепя дейността и развитието на спортните организации.

Измерители:

- Съществува ясен и функциониращ механизъм спортните организации да бъдат подкрепяни от общината с финансови средства за своята дейност и развитие
- Съществува ясен и функциониращ механизъм спортните организации да получават нефинансова подкрепа от страна на общината за своята дейност и развитие
- Спортните организации оценяват като съществен принос на Общината в обезпечаване на тяхната устойчивост и развитие
- Общината прилага процедури за гарантиране на публичност на подкрепата на спортните организации (финансова и нефинансова подкрепа)

Наличието на работещи спортни организации на територията на общината може да е показател, че местната власт е създала достатъчно благоприятна среда за тяхното развитие. Поради факта, че за това допринасят също и други участници, като национални и европейски финансиращи програми, частни дарители, граждански сдружения и пр., е необходимо да се измери приносът конкретно на местната власт – финансов и нефинансов. Най-честата финансова помощ е през конкурси за спортни проекти, но е възможно общината да е намерила и други начини. Нефинансовата помощ включва предоставянето на общинска собственост без наем или при преференциални условия, друго техническо или организационно съдействие и т.н. Всичко това обаче трябва да бъде ясно регламентирано като механизъм, който да не ощетява едни организации за сметка на други, да гарантира равнопоставеност и достъпност. Тук е важно да се получи обратна връзка от самите спортни организации, като ще обърнем внимание и на това, че е желателно помощта да не е само за дейности, а и за административно укрепване, за да може организацията да е устойчива.

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

41

Възможни източници на информация: общински бюджет (спортен бюджет); решения на кмета и на ОБС; общински спортен план; общински служители; ръководители на спортни организации.

ИНДИКАТОР 5. РЕСУРСИ ЗА СПОРТНИ ДЕЙНОСТИ

Общинският спортен бюджет е ефективен инструмент на общинската спортна политика.

Измерители:

- Разходите за спортни дейности са планирани отчетливо в общинския бюджет и заделената сума се използва по предназначение (бюджет за спорт)

Общинският бюджет обезпечава преобладаваща част от разходите по общинския план за спорта, включително с дофинансиране

- Общинският бюджет финансира изграждането и поддържането на спортна инфраструктура

- Общината използва финансиране по европейски програми за спортни дейности и/или за развитие на спортната инфраструктура

- Общинският бюджет подпомага спортните организации и/или спортни инициативи, дори когато последните не са включени в годишния план

Общинският бюджет трябва да бъде от най-важните инструменти на спортната политика на местната власт. Той трябва да подкрепя реализацията на общинския план за спорта, въпреки факта, че може той да бъде финансиран и от други източници. Процентът на тази подкрепа е показател, който трябва да бъде отчетен. Заделянето на средства за поддръжка и развитие на спортна инфраструктура също е подобен показател. За дофинансиране на спортните дейности и спортната инфраструктура могат да се ползват и европейски фондове, като тук имаме предвид инициативността на местната власт за привличането на подобни средства. Последният показател касае гъвкавостта на финансирането, която трябва да създава възможности и текущи инициативи, които да бъдат навреме подкрепяни.

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

42

Възможни източници на информация: общински бюджет; общински план за спорта и неговия отчет; общински служители; спортни организации

ИНДИКАТОР 6. СПОРТ

Измерители:

- Местната власт инвестира и развива спортната инфраструктура
- Общината подпомага развитието на спорта за високи постижения
- Общината развива стратегии за подобряване на достъпа на местните жители до спортни дейности и развитие на масовия спорт.

Показателите засягат както спортът за постижения, така и масовия спорт, като местната власт трябва да се грижи и допринася и за двата. Това става чрез подкрепа на спортни клубове и изграждане/поддръжка на спортна инфраструктура, но и чрез целенасочени дейности и програми за насърчаване на местното участие в спорта.

Възможни източници на информация: спортна програма на общината, общински служители, млади хора

Скалата за оценка на изпълнение на индикаторите е четиристепенна, и включват следната примерна формулировка:

- 4 т. – действията по съответния индикатор и неговите измерители се изпълняват напълно, покрива необходимото съответствие или във висока степен и отговарят на нормативните документи и/или изисквания, което удовлетворява напълно или в много голяма степен заинтересованите страни – от 75 до 100 %;
- 3 т. – действията по съответния индикатор и неговите измерители се изпълняват в по-голяма степен и отговарят на нормативните документи и/или изисквания, което удовлетворява напълно или в много голяма степен заинтересованите страни – от 50 до 75%;
- 2 т. – действията по съответния индикатор се изпълняват, но не в пълен обем или в достатъчна степен на съответствие и подлежат на корекция, предприемане на

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

43

допълнителни действия или въвеждане на нови такива за удовлетворяване на заинтересованите страни – от 25 до 50 %;

- 1 т. – действията по съответния индикатор не се изпълняват или изпълнението е неудовлетворително за заинтересованите страни и се изисква или очаква въвеждане на нови коренно различни подходи за изпълнение на дейностите – от 0 до 25 %.

Оценката на индикаторите следва да е обективно проверима и да бъде подкрепена със съответния доказателствен материал или да се регистрира неговата липса. При разслояването и определянето на оценките (% на изпълнение) ще се взема предвид с приоритет публичната информация или документи, доказващи степента на оценяване, както и характера на съответния индикатор – съответствие и изпълнение на задължителни или препоръчителни законови изисквания и норми.

Методи за събиране и анализ на информация за осъществяване на гражданския мониторинг и оценка на общинската спортна политика

За целите на настоящата методика ще бъдат използвани следните методи:

- Пасивни – събиране и обработване на публична информация, налична и достъпна в интернет, статистически данни, публикувани релевантни документи за дейността на местните администрации – стратегии, програми, планове, отчети и други;
- Активни – преки интервюта с представители на целевите групи, анкетни проучвания, фокус групи.

Активните методи от своя страна могат да бъдат разделени на качествени и количествени:

- **Качествени методи:** структурирани интервюта и фокус групи със заинтересовани страни – общински служители, служители на общински структури, членове на Координационни съвети, спортни работници, лидери на мнение и др.

Тези методи ще предоставят възможност да се събере информация относно реалното състояние в общината, постиженията и нерешените проблеми, удовлетвореността от спортните политики и пр. Предварително ще бъдат разработени ръководства за интервюта и фокус групи с различните респонденти;

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

44

• **Количествено анкетно проучване** лице в лице с бенефициентите на спортни политики, преди всичко на младите хора от общината, учащи и работещи, без да се пренебрегват тези с ограничени възможности, от малцинствен произход и т.н. Тези проучвания ще предоставят възможност да се получи информация по основните потребности и степента, в която спортните политики ги посрещат. Предварително ще бъдат разработени количествени въпросници с различните видове респонденти.

Очаква се на ниво община да бъдат осъществени интервюта и анкетирани средно около 25 участника. За всички 3 общини това означава събиране на информация от мин. 200 участника от различни групи и заинтересовани страни като ще се търси баланс между тях за да се съберат и анализират данни от различни гледни точки, които да повлияят позитивно на обективността на оценката. С приоритет ще бъдат отчетени резултатите от интервютата и анкетите на пряко свързаните и ангажираните със спортните политики лица (представители на общинска администрация, спортни организации, общности и млади хора).

Планираният брой анкети по общини е представен в Таблица 1:

Таблица 1 Анкетно проучване

ОБЩИНИ	Общински и държавни служители	Спортни организации	Бизнес	Неправителствени организации	Граждански общество	Общо
Видин	23	20	20	20	50	133
Враца	24	20	20	20	50	134
Монтана	31	20	20	20	50	141
Общо	78	60	60	60	150	408

Както е видно в таблица 1, общият брой анкети са 408, респективно със 408 участника.

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

45

ЕТИЧНИ ПРИНЦИПИ

В рамките на планираните видове проучвания няма да бъдат събирани лични данни на участниците. Ще бъде приготвено писмо покана за участие, в което ще бъдат описани целите и задачите на проучването, начина на събиране на информация, правото им на избор на участие, отговаряне на въпроси и прекъсване на участието по всяко време.

Инструменти за мониторинг и оценка

Инструменти за прилагане на пасивни методи – чек листи по общини (има/няма), регистрират наличие или липса на документ, информация, данни (според нуждите на съответния индикатор).

Инструменти за прилагане на активни методи – предварително подготвени въпросници за двата типа целеви групи, теренно анкетно проучване, изследване на нагласи и/или степен на удовлетвореност.

11. Ползвани източници

1. Структури на спорта в Германия

https://sport--nachgedacht-de.translate.goog/wiss_beitrag/strukturen-des-sports-in-deutschland-i/? x tr sl=de& x tr tl=bg& x tr hl=bg& x tr pto=sc

2. https://bip.msit.gov.pl/download/2/579/Uzasadnienie_5_marca.pdf

3. <https://sport.gov.ro/acte-normative-in-vigoare/>

4. <https://sport.gov.ro/informare-publica/proiecte-legislative/lege-pentru-modificarea-si-completarea-legii-nr-692000-a-educatiei-fizice-si-sportului/>

5. <https://www.vladars.net/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mpos/DJEL/Pages/Splash.aspx>

6. <https://sport-ec-europa-eu.translate.goog/policies/documents? x tr sl=en& x tr tl=bg& x tr hl=bg& x tr pto=sc>

7. <https://www.kulinski-navsim-pl.translate.goog/art.php?id=1432&fload=1& x tr sl=pl& x tr tl=bg& x tr hl=bg& x tr pto=sc>

8. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7764-2022-INIT/xx/pdf>

9. <https://www.rf.se/bidrag-och-stod/stod-till-anlaggningar-och-idrottsmiljoer>

10. Закон за спорта

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

www.eufunds.bg

Проект: „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ с № BG05SFOP001-2.025-0022

46

11. <https://vidin.bg/wps/wcm/connect/vidin.bg-4606/59d0d723-da0b-474f-b9c3-b3a1fc989764/%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%95%D0%9A%D0%A2+-%D0%9D%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B1%D0%B0+-%D1%84%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B8%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B5-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B8.pdf?MOD=AJPERES&CVID=n26yTJR&CVID=n26yTJR>
12. file:///C:/Users/User/Downloads/%D0%9F%D0%98%D0%A0%D0%9E%20%D0%9E%D0%B1%D1%89%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20%D0%92%D1%80%D0%B0%D1%86%D0%B0_30_03_2021.pdf
13. <https://www.montana.bg/%D0%B7%D0%B0-%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%B8%D0%BD%D0%B0-%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B0/%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82-%D0%B8-%D0%BC%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%B6%D0%BA%D0%B8-%D0%B4%D0%B5%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8>

.....www. eufunds.bg.....
Проектът „Модел за активно гражданското участие във формулирането, управлението и мониторинга на местната политика за развитие на спорта на територията на общините Видин, Враца и Монтана“ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“ съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз“

ПРОЕКЪТ се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.
www.eufunds.bg